

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref.: 14/3214

Oslo, 22. juni 2015

Høring - utkast til lov om endring av lov om Norsk kulturråd

Kunstnernettverket vil innledningsvis gi en overordnet kommentar til departementets foreslåtte lovendringer. Videre vil vi kommentere de enkelte forslag til endring av lovteksten.

Prinsipielt om rollen til Norsk kulturråd

Landets kunstnere er i stor grad fornøyde med den rollen som dagens Kulturråd har. Dette er noe også utredningen «Gjennomgang av Norsk kulturråd» viser ved at den omfangsrrike referansegruppen «ga uttrykk for tilfredshet med Norsk kulturråd, både administrativt og som kollegialt organ» (side 7). Kulturrådet henter, som vi har påpekt i tidligere høringssvar, sin legitimitet fra brukerne. Endringer i dagens system må derfor være godt funderte.

Sitat pkt 2.3 på side 3 i høringsnotatet:

«Utredningsgruppen understreker at det ut fra et maktfordelingsperspektiv og prinsippet om armlengdes avstand, vil være fordelaktig med en sterk kulturpolitisk aktør som ikke har et partipolitisk ståsted. Med dette som utgangspunkt ønsker departementet å legge forholdene bedre til rette for at rådet skal kunne spille rollen som overordnet strategiorgan og kulturpolitisk aktør.»

Det er i denne sammenheng viktig for Kunstnernettverket å presisere følgende om rollefordelingen mellom Storting/ regjering og Norsk kulturråd:

- Politikerne beslutter kulturpolitikken (herunder økonomiske rammer, større prioriteringer og utviklingstrinn), basert på allmenne demokratiske prinsipper og medvirkning fra berørte aktører
- Kulturrådet beslutter fordelingen av penger til kunstnere, tiltak og institusjoner, basert på kunstfaglig skjønnsetelse, som er autonom og på armlengdes avstand fra øvrige interesser. I tillegg har Kulturrådet en viktig rådgivende rolle overfor departementet i kulturpolitiske spørsmål

Norsk kulturråd bør ikke bli en kulturpolitisk aktør i Norge, men beholde rollen som et profesjonelt, faglig råd. Kulturrådet bør gi råd til regjeringen som er faglig motivert og fundert, basert på erfaring fra løpende forvaltning av ordninger, empiriske undersøkelser og forskning, til beste for utviklingen av norsk kunst- og kulturliv. Kulturrådets faglige ekspertise er essensiell, og bidrar, sammen med deres forskningsprogram, til en opplyst debatt og refleksjon i kunst- og kulturlivet. Dette fordrer at Kulturrådet forblir en så politisk nøytral rådgiver som mulig.

1.0 RÅDETS DELEGASJONSMYNDIGHET § 3, 2. ledd

Kulturdepartementet anbefaler at rådet delegerer full beslutningsmyndighet til fagutvalgene, hvilket også Kunstnernettverket støttet i sitt høringssvar. Denne praksisendringen krever imidlertid ikke en lovendring, siden loven allerede gir rådet slike fullmakter. Kunstnernettverket støtter departementets vurdering om at det er «viktig at rådet fortsatt har ansvaret for arbeidet som gjøres i fagutvalgene. Hvis loven selv plasserer tildelingsmyndigheten direkte i fagutvalgene, vil dette ansvaret bli avskåret. Rådet kan da ikke stilles til ansvar for det arbeidet som gjøres i fagutvalgene.» (side 3).

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

NORSKE BILLEDKUNSTNERE | NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE | FORBUNDET FRIE FOTOGRAFER | GRAFILL | DEN NORSKE FORFATTERFORENING | NORSKE BARNE- OG UNGDOMSBOKFORFATTERE
NORSKE DRAMATIKERES FORBUND | NORSK OVERSETTERFORENING | NORSK FAGLITTERÆR FORFATTER- OG OVERSETTERFORENING | MUSIKERNES FELLESORGANISASJON
NORSK KOMPONISTFORENING | NOPA - NORSK FORENING FOR KOMPONISTER OG TEKSTFORFATTERE | NORSK SKUESPILLERFORBUND | NORSK SCENEINSTRUKTØRFORENING
NORSKE SCENOGRAFER | NORSKE DANSEKUNSTNERE | NORSK FILMFORBUND | NORSKE FILMREGISSØRER | NAVIO - NORSK AUDIOVISUELL OVERSETTERFORENING

Departementet skriver at slik delegering vil «innebære en forenkling av saksbehandlingen når det gjelder fordeling av tilskudd fra Norsk Kulturfond» (side 3). Kunstnernettverket deler denne vurderingen, og anser at endringen vil kunne føre til betydelig kortere saksbehandlingstid for søknadene, noe som er viktig for kunstnerne.

Foreslått lovendring som presiserer at det er rådet som fastsetter retningslinjer for fagutvalgene, støttes av Kunstnernettverket. Vi ber imidlertid om at begrepet «utvalg» ikke endres til «fagutvalg», fordi denne språklige innsnevringen vanskeliggjør dagens praksis med et mindre underutvalg i rådet som ferdigstiller saker ut fra diskusjoner i rådet. Beholdes «utvalg» som begrep, står rådet fritt til å oppnevne de utvalg de finner tjenlig for å løse sine ulike oppgaver. Dette er også i tråd med departementets intensjon om å holde lovteksten på et overordnet nivå.

Kunstnernettverkets forslag:

«Rådet nedsetter utvalg og fastsetter retningslinjer for utvalgene. Rådet kan delegerer avgjørelsesmyndighet til utvalgene, rådets leder og direktøren.»

2.0 OPPNEVNING OG SAMMENSETNING AV RÅDET § 3, 3. ledd

2.1 Rådets sammensetning

Kunstnernettverket setter pris på at vi (blant flere) er blitt hørt mht. forslaget om å redusere antall rådsmedlemmer fra ti til syv. Vi støtter departementets vurdering om at ti medlemmer «vil lettere kunne imøtekomme kravet om bred representasjon og kompetanse».

Departementet ønsker et råd som er bredt sammensatt «med erfaring fra og kompetanse ikke bare innenfor kunst- og kulturfeltet, men med innsikt også innenfor organisasjon og ledelse, økonomi og jus, forskning og utvikling.»

Kunstnernettverket mener det er et gode at medlemmer av rådet har kompletterende kompetanse innen ulike fagområder. Dette ivaretas allerede med dagens lovverk, hvor rådsmedlemmer, i tillegg til solid kunst- og kulturfaglig kompetanse, ofte har kompetanse innen organisasjon, ledelse, økonomi og politikk, på basis av sentrale posisjoner innen norsk kulturliv.

Etter vårt syn er imidlertid kunst- og kulturfaglig kompetanse essensielt for alle rådsmedlemmer. Rådet har sentrale oppgaver som krever kunst- og kulturfaglig kompetanse. Rådet skal velge fagpersoner til fagutvalg, og det krever innsikt i kunst- og kulturfeltene. Rådet skal fastsette og justere retningslinjer for de mange ulike støtteordningene og bestemme nye satsningsområder for Norsk kulturfond, hvilket klart krever slik kompetanse. Rådgivning til regjeringen og overordnet strategiutvikling, basert på erfaring fra løpende forvaltning av Norsk kulturfond, krever også slik kompetanse. Dersom rådets overordnede og strategiske rolle nå skal styrkes, blir det etter vårt syn desto viktigere med solid og bred innsikt i kunst- og kulturfeltene.

Et råd med utvannet kunst- og kulturfaglig kompetanse vil på sikt svekke Kulturrådets posisjon, deres troverdighet og tillit som faglig organ. Det vil gi også kunne medføre større makt til innstillende organ, altså Kulturrådets administrasjon.

Det må også bemerkes at rådet er ikke et styre med budsjettansvar, og heller ikke ansetter direktør. Det er derfor et strengt faglig organ, som det fremgår av lovens § 3, 1. ledd:

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

NORSKE BILLEDKUNSTNERE | NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE | FORBUNDET FRIE FOTOGRAFER | GRAFILL | DEN NORSKE FORFATTERFORENING | NORSKE BARNE- OG UNGDOMSBOKFORFATTERE
NORSKE DRAMATIKERES FORBUND | NORSK OVERSETTERFORENING | NORSK FAGLITTERÆR FORFATTER- OG OVERSETTERFORENING | MUSIKERNES FELLESORGANISASJON
NORSK KOMPONISTFORENING | NØPA - NORSK FORENING FOR KOMPONISTER OG TEKSTFORFATTERE | NORSK SKUESPILLERFORBUND | NORSK SCENEINSTRUKTØRFORENING
NORSKE SCENOGRAFER | NORSKE DANSEKUNSTNERE | NORSK FILMFORBUND | NORSKE FILMREGISSØRER | NAVIO- NORSK AUDIOVISUELL OVERSETTERFORENING

«Rådet har som oppgave å forvalte Norsk kulturfond og andre statlige tilskudd som er lagt til rådet. Rådet skal bl.a også være et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål.»

Medlemmene må derfor fortsatt oppnevnes på bakgrunn av solid kunst- og kulturfaglige kompetanse. Dette er, som også rådets historie viser, ikke til hinder for at man samtidig ser på hvilken tilleggskompetanse de kan bringe med seg inn i rådet. Slik tilleggskompetanse bør ikke være begrenset til de fagområdene departementet nevner.

2.2 Rullerende oppnevning

Departementet mener det «ikke lenger er behov for rullerende oppnevning av rådsmedlemmene ettersom alle tildelingssakene delegeres til fagutvalgene». Kunstnernettverket deler ikke denne vurderingen. Rådets kjerneoppgaver vil fortsatt være å utpeke de rette personene til alle fagutvalgene, utvikle retningslinjer for ordninger, opprette nye ordninger og justere eksisterende og fastsette økonomiske rammer for de ulike ordninger. Alt dette har sterk innflytelse på hvilken kunst som vil produseres og ikke produseres. Behovet for rullerende oppnevning er derfor i behold, for å sikre fornyelse og motvirke at visse kunstsyn "setter seg" eller blir for dominerende.

Det at rådet eventuelt skal spille en større rolle som overordnet strategiorgan, samtidig som det skal ha overordnet ansvar for alle tildelinger, taler for at det er viktig å tenke kontinuitet og langsiktighet. Hvis rådet skiftes ut hvert fjerde år, vil det trolig gi administrasjonen, de som sitter med kunnskapen og utgjør kontinuiteten, større makt. Det vil kunne føre til en byråkratisering og maktforskyvning fra rådet over til administrasjonen.

Foreslått lovendring gir i tillegg en fare for økt politisering av oppnevningen av rådsmedlemmer, slik at nye regjeringer vil kunne benytte muligheten til full utskiftning av rådet basert på sin politiske ideologi. Dette er ikke i tråd med det grunnleggende prinsippet om rådet som et armlengdesorgan. Rullerende oppnevning medfører at rådet består av medlemmer oppnevnt fra flere regjeringer, og sikrer dermed både kontinuitet, fornyelse og maktspredning.

Kunstnernettverket mener derfor at det vil være viktig å videreføre den gode balansen mellom utskiftning og kontinuitet som dagens lovbestemmelse om rullerende oppnevning gir.

2.3 Konklusjon oppnevning og sammensetning av rådet § 3, 3. ledd

Kunstnernettverkets forslag, basert på gjeldende lovtekst, med tillegg i kursiv:

«Rådet skal ha ti medlemmer og numeriske varamedlemmer etter behov. Rådets medlemmer, inkludert leder, og varamedlemmer oppnevnes av Kongen etter tilråding fra departementet. Rådsmedlemmene kan gjenoppnevnes én gang. Medlemmene oppnevnes på grunnlag av kunst- og kulturfaglig kompetanse. *Tilleggskompetanse fra andre relevante fagområder kan vektlegges.* Oppnevningene gjelder for fire år fra 1. januar etter valgår. Oppnevningene skal være rullerende slik at halvparten av medlemmene oppnevnes hvert annet år.»

Vedrørende total lengde på valgperiode og gjenoppnevning eksisterer det ulike syn på dette, og vi viser her til de enkelte kunstnerorganisasjonenes egne høringsuttalelser.

3.0 VALGKOMITÉ/ INNSTILLINGSKOMITÉ § 3, 4. ledd

Kunstnernettverket er enig i departementets syn på at en valgkomité kan gjøre oppnevningssprosessen grundigere og preget av større åpenhet. I «Gjennomgang av Norsk kulturråd» anbefales det en valgkomité på minst tre personer. Vi mener komiteen bør ha flere medlemmer. Valgkomiteens sammensetning vil få stor betydning for sammensetningen av rådet. Det er viktig at komiteen er bredt sammensatt, og at flere av medlemmene er hentet fra kunst- og kulturfeltet, for å sikre god kjennskap til disse feltene. Det er også avgjørende for en åpen og god prosess at alle interesserte gis anledning til å foreslå aktuelle kandidater til rådet, og at dette kunngjøres bredt, slik at komiteen har et bredest mulig utgangspunkt for sitt arbeid.

Kunstnernettverket foreslår at komiteen skal bestå av minst fem medlemmer. Vi foreslår at fem medlemmer oppnevnes av departementet, hvorav to medlemmer etter forslag fra en representativ sammenslutning av landsdekkende kunstnerorganisasjoner. Vi viser her til modellen for oppnevning til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter.

Retningslinjene vil avgjøre både sammensetning, oppnevningssystem og komiteens prioriteringer ved forslag til nye rådsmedlemmer. Departementet foreslår at retningslinjene skal fastsettes av departementet. Kunstnernettverket mener at så sentrale retningslinjer skal gis i forskrifts form. Vi mener at det neppe kan haste med å oppnevne et helt nytt råd fra 1.1.2016, og vi ønsker en demokratisk og transparent prosess med høringsrunde for forskriftene som vil bidra til at alle hensyn i størst mulig grad blir drøftet og ivaretatt.

Da det ikke er snakk om valg, men oppnevning, mener vi det er misvisende at organet kalles valgkomité. Vi foreslår at det heller omtales som innstillingskomité.

Kunstnernettverket foreslår derfor at fjerde ledd i § 3 skal lyde, med tillegg/endringer i kursiv:

«Departementet oppnevner en *innstillingskomité* som skal foreslå rådsmedlemmer for departementet. *Kongen fastsetter retningslinjer for innstillingskomiteens organisering og arbeid, som skal sikre bred forankring i kunst- og kulturfeltet.*»

4.0 FAGUTVALGENE § 3, 2. ledd

4.1 Kontakt mellom råd og fagutvalg

Vi vil gjerne få understreke departementets vurdering om at «Det er viktig at det opprettholdes en tett kontakt mellom rådet og fagutvalgene også etter full delegasjon.» (pkt. 2.3 i høringsnotatet).

Det er en vel etablert praksis at medlemmene i rådet også er ledere for ulike fagutvalg i Kulturrådet. Det er ikke foreslått endret, da det ikke er regulert av lovteksten. Vi vil likevel understreke betydningen av dette systemet. Dersom departementet ønsker å oppnevne medlemmer til rådet på bakgrunn av andre hensyn enn kunst- og kulturfaglig kompetanse, vil det kunne bli vanskelig å finne ledere til fagutvalgene i Rådet. De vil ikke ha nødvendig fagkompetanse.

Mye av den kunnskapen rådsmedlemmene har om hva som rører seg i det frie kunstfeltet, blant kunstnerne og i kulturlivet utvikles og skjerpes gjennom arbeidet i fagutvalgene. Den kunnskapen rådsmedlemmene tar med seg inn i rådet om hva som skjer på «grasrota», er i stor grad takket være fagutvalsarbeidet. Denne kunnskapen vil forsvinne om rådsmedlemmene utelukkende baserer seg på rapporter eller tilstedeværelse på enkelte møter i fagutvalgene.

4.2 Oppnevning av fagutvalgene

Kunstnernettverket ønsker å gi innspill til forskriftene om oppnevning til fagutvalgene i Norsk kulturråd. Vi mener det bør etterstrebtes mer transparens i oppnevningen av fagutvalgene. Departementet skriver at de i arbeidet med retningslinjer vil vurdere database med forslag til medlemmer i fagutvalgene. Kunstnernettverket mener representative kunstner- og kulturorganisasjoner og kunst- og kulturinstitusjoner bør gis forslagsrett til utvalgsmedlemmer. I dag skjer oppnevning av fagutvalg ved innstilling fra fagadministrasjonene og endelig vedtak i rådet. Ved å gi forslagsrett til relevante og representative organisasjoner og institusjoner innen kunst- og kulturfeltet er fagadministrasjonene sikret et bedre utvalg aktuelle kandidater enn med dagens system. En slik forslagsrett vil etter vårt skjønn være mer formålstjenlig enn den foreslåtte forslagsdatabasen.

Kunstnernettverket mener at retningslinjer for utnevning av fagutvalg bør gis i forskrifts form og sendes ut på høring.

Kunstnernettverkets konkrete forslag til endringer i lovteksten i § 3, 2. ledd er beskrevet under punkt 1.o.

På vegne av Kunstnernettverket,
vennlig hilsen kunstnerpolitikkutvalget

Lise Stang Lund – styreleder Norske Kunsthåndverkere
Hilde Tørdal – styreleder Norske Billedkunstnere
Sigmund Løvåsen – leder Den norske Forfatterforening
Anders Hovind – nestleder Musikernes fellesorganisasjon
Peder Horgen – forbundsleder Norske Dansekunstnere
Lars Magnus Sæthre – daglig leder Norsk filmforbund